387

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

Ιπποκράτης
Επιδημιών το
δεύτερον
έκδ. Littré
τ. Ε' σελ. 74.

5. Εν τοίσι καθεστεώσι καιροίσι και ωραίως τα ωραία αποδιδούσιν έτεσιν, ευσταθέες και ευκρινέσταται αι νούσοι, εν δε τοίσιν ακαταστάτοισιν ακατάστατοι και δύσκριτοι· εν γουν Περίνθω, όταν τι εγλίπη η πλεονάση η πνευμάτων η μη πνευμάτων, η υδάτων, η αυχμών, η καυμάτων, η ψυχέων. Το δε έαρ το πλείστον υγιεινότατον και ήκιστα θανατώδες.

μετάφρασις Littré. « Influence des saisons reglées ou irrégulieres: Dans les saisons reglées et dans les années amenant opportunément les revolutions opportunes, les maladies sont régulières et de solution très facile; dans les saisons irrégulières et de solution difficile (Aph. III 8); ce qui se voit à Périnthe quand il a eu defaut ou excès dans le vent, le calme, la pluie, la sécheresse, le chaud, le froid. Le printemps est en général la saison la plus salubre et où la mortalité est la moindre (Aph. III 9).

9 Ασθμαίνοντας γουν Σίμωνος παίδας την κεφαλήν καταγέντος γυ- σελ. 88
νόστρατος τα εξέβησαν· την δε ετέρωθι κατά νεφρούς αλγήματα γρα-
κατα· ήσσον γαρ αυτοί αφ ημερέων σοις γ οίλου.

2

388

1

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

Σελ. 100.

Γνήσια τρίτον

1. Ες Πέρινθον περι ηλίου τροπας ολίγον τας θερινας ήλθομεν. Εγεγόνει δε ο χειμων εύδιος, νότιος· το δε έαρ και το θέρος πάνυ άνυδρον μέχρι πληιάδων δύσιος· ει γάρ τι και εγένετο, ην όσον ψακάς· και οι ετησίαι ου κάρτα έπνευσαν, και οι πνεύσαντες διεσπασμένως. Του θέρεος καύσοι επεδήμησαν πολλοι· ήσαν δε ανήμετοι· και κοιλίαι ταραχώδεες, λεπτοῖσιν, [illegible], αχόλοισιν, επάφροισι πολλοῖσιν, ισχνά [illegible] και υπόστασιν τεθεῖ[illegible] ομοίως δη και εξαιθριαζόμενον το [illegible] ζώδει διαχώρημα [illegible] πάντως κακον. Εν τουτέοισι πολλοι κωματώδεες ήσαν και παράφοροι, οι δε εξ ύπνου τοιούτοι εγίνοντο· ότε δε εγερθείησαν, κατενόουν πάντα. Πνεύματα μετέωρα, ου μην πάνυ· ούρα λεπτα μεν τοίσι πλείστοισι, και ολίγα, άλλως δε ουκ άχροα. Αιμορραγίαι εκ ρινων ουκ εγένοντο, αλλ' η ολίγοισιν, ουδε παρ' ώτα, αλλ' ή τισι, περι ων ύστερον γράψω. Ουδε σπλήνες επήροντο, ουδε [illegible] υποχόνδριον ουδ' επώδυνον κάρτα, το εντεταμένον ισχυρως· ην δέ τι ενσημαίνον. Και μάλιστα εκρίνετο πάντα τα πολλα, περι τα τεσσαρεσκαίδεκα, ολίγα συν ιδρωτι, ολίγα συν ρί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

389

Επιδημία Εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

γει, και πάνυ ολίγοισιν υποστροφαι εγίνοντο. υπο δε
τας ψεκάδας τας γενομένας εν τω θέρει, επεφαίνε-
το ιδρώς· εν τοίσι πυρετοίσι καί ήν ες αυτίκα ι-
δρώτες απ' αρχής εγίνοντο, ου μην κακοήθεις· και
οίσιν υπο τούτον τον χρόνον εκρίθη τον ιδρώτι.
Εγένοντο δε εν τοίσι θερινοίσι πυρετοίσι περι εβδόμην η
ογδόην και ενάτην τρηχύσματα εν τω χρωτι, κεγ-
χρώδεα, τοίσιν υπο κωνώπων μάλιστα δήγματα ανα-
δήγμασιν, ου πάνυ κνησμώδεα· ταύτα δε διετέλει μέ-
χρι κρίσιος· άρσενι δε ουδενί είδον ταύτα εξανθήσαν-
τα, γυναικί δε ουδεμιά απέθανεν, ή ταύτα εγένετο.
Οίσι δε ταύτα εγίνετο, βαρυήκοοι ήσαν και κωμα-
τώδεες· πρόσθεν δε ου κάρτα ήσαν κωματώδεες, ή-
σιν έμελλε ταύτα έσεσθαι· ου μην το σύμπαν διετέ-
λεον· κωματώδεες δε και υπνώδεες, το θέρος και
μέχρι πληιάδων δύσιος· έπειτα μην αγρυπνίαι μάλ-
λον. Άταρ ουδέ το σύμπαν υπο της καταστάσιος
ταύτης έθνησκον. Κρίσιν μεν ουκ ενεδέχετο ουδ' εν
τοίσι γεύμασιν ικανά, αλλά παρά λόγον ώετο άν τις
ιήσασθαι ξυμφέρειν, καίτοι υπέρβαλλα έην οίσι
τα διδόντα ην. Το εν ψύχει κείσθαι επιβεβλημένον,
ως έγωγε μεν το ψυχρόν, θάλψη δε το ποτόν ήδος.
Και προσαγωγή επι μάλλον και το ειδέναι τη φύσει

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

390

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ

πάθος γενέσθαι. Ἐφ' οἷσί τε καὶ ὁκοῖα τὰ σημεῖα, καὶ κρέσσω ἢ μείω γινόμενα, χάσμη, βήξ, πταρμός, σκορδίνημα, ἐρυγμός, φῦσα. πάντα τὰ τοιαῦτα διαφέρουσιν. Ἧσιν ἐν πυρετοῖσιν ἀσώδεσι, φρικώδεσιν, ἐρεύθονται πρόσωπα, κοπιώδεες, ὀμμάτων ὀδυνώδεες, καρηβαρίαι, παρακρουσίαι· καὶ γυναιξίν, ἢν ἐπιφαίνηται, μάλιστα δὲ ἢν πρῶτον, ἀτὰρ καὶ παρθένοισι καὶ γυναιξὶν ἢν διὰ χρόνου, ἀτὰρ καὶ ἢν μὴ ἐν ᾧ εἴθισται χρόνῳ, ἢ ὡς δεῖ, ἐπιφαίνονται, ταῦτα ἔξωχροι γίνονται. Μέγα δ' ἐν ἅπασι τοῖσι καὶ [illegible] καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ ἐρείσιν. Τοῖσι πάνυ [illegible] ἐν πυρετοῖσι κάλ-ζα, ὅλως [οἷσιν] ἐπὶ σμικρὰ ἡ κάθαρσις.

2 Φαρμάκων δὲ τρόπους ἴσμεν, ἐξ ὧν γίνεται ὁκοῖα ἄσσα· οὐ γὰρ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλως εὖ κεῖνται· καὶ ἄλλα ὅσα πρωϊαίτερον ἢ ὀψιαίτερον ληφθέντα· καὶ οἱ διαχειρισμοί, οἷον ἢ ξηρᾶναι, ἢ κόψαι, ἢ ἑψῆσαι· καὶ τὰ τοιαῦτα ἐῶ τὰ πλεῖστα, καὶ ὁκόσα ἑκάστῳ, καὶ ἐφ' οἷσι νουσήμασι, καὶ ὁπότε τοῦ νουσήματος, ἡλικίην, εἶδεα, δίαιταν, ὁκοίη ὥρη ἔτεος, καὶ ἥτις καὶ ὁκοίως ἀγομένη, καὶ τὰ τοιαῦτα.

3. Σωΐλῳ τῷ παρὰ τὸ τεῖχος, ἐκ βηχὸς ποτὲ ἐρεις, πυρετὸς ὀξύς, καὶ προσώπου ἔρευθος, καὶ κοιλίη ἀπολελαμμένη, σπλὴν πρὸς ἀνάγκην, ὑπόχωρον ὀδύ-

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ. 391

τη αριστερού, και ούς καθ' ίξιν οδυνώδες πάνυ, και κεφαλη ου τοσούτω, πτύων δε παύλος υπόχυον ενό-στε. Αλλα τα άλλα εκρίθη, και κατα ούς ερράγη πύον πολύ περι ογδόην η ενάτην. Αι δ' αρχαι της νούσης, οδύνης του ωτος τέλος, ουκ οιδ' όπως· άνευ ρίγεος η κρίσις, ίδρωσε κεφαλην κάρτα.

4 Και ωτός εμπεδοτέλη ξύγκαυσις, και αριστερού πλευρού άνω, άμα ωτί, οδύνη, μάλιστα καθ' υποπλάτην, άταρ και έμπροσθεν [illegible] πουλλα, καθ' αρχας πυρέτια ανθηρα και αμφι εβδόμην η ογδόην επι τα πέρονα. [illegible] μέχρι αμφι ενάτην η δεκάτην. Η οδύνη [illegible] οίδημα ανίσ, και ιδρώτια εγένετο ου [illegible]· δηλαδή ην και άλλοισι και τη εξόδω· περι γαρ αρχομένην την του ωτος οδύνην και η γαστηρ επεταράχθη. Ερράγη δε εκ του ωτος ενάτη, και εκρίθη τεσσαρεσκαιδεκάτη, άνευ ρίγεος η νούσος τη αυτη ημέρη· αταρ και το πτύελον λαυρότερον ήει, επει το ούς ερράγη, και πεπειρότερον, ιδρώτες δε και έπειτα επι πουλυν χρόνον της κεφαλης εγένοντο· εξηράνθη ως τρίτη. Οκόσα άσημα αφανίζεται, δύσκριτα, οίον τη του Πολεμάρχου παιδίσκη ερυσίπελας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

392

Επιδημία εν Περίνθω

Σελ. 112. (Σημ. αντιγράφοντες) την γνώμην αν τα εν παραγρ.
5. 6 7. 8 9. 10. Σελ. 108-112. ανάγονται εις την εν Πε-
ρίνθω επιδημίαν. αντιγράφω τα εν παραγ. 12. επει-
δή κ' ως αυτός ο Littré σημειοί (Σελ. 113. Scopas était
de Perinthe) ότι ούτος ο Σκόπας ην Περίνθιος. Πα-
ρ. 11. Σκόπα εκ κορυζωδέων χολωδέων, και φά-
ρυγγος φλεγμονής, φλαύρως σπασθέντι η κοιλίη
απελήφθη, και πυρετός ξυνεχής εγένετο, και γλώσ-
σα επικαής, και αγρυπνίαι· ήτρου έντασις, ισχυ-
ρώς, ομφαλός, και τα [illegible] ες το κάτω εν τοίσι
δεξιοίσι· πνεύμα υποδύνον [illegible] υποχονδρίου [illegible]
αναπνέων και στρεφόμενος· άνευ δε βηχός απεχρέμ-
πτετο υπόπαχυ. Ογδοαίω σίκυος προσετέθη από του υπο-
χονδρίου άνευ αποσχάσιος, επεκουφίσθη δε ουδέν.
Τη δε υστεραίη, βάλανοι δύο προστεθείσαι ουκ ε-
βαίνοσαν· ούρον δε παχύ και θολερόν λείη και ε-
λαχίστη και ές τι κάτω θολερότης· ή δε γαστήρ καταπεπλη-
ρη ην, και στόμα εστηριγμένος και καθαρρόπος εγε-
νετο· ποτώ εχρήτο οξυμέλι. Δεκάτη αίμα εξ αρι-
στερού ύδαρες ολίγον ήλθεν· ου πάνυ δε τι ο άρρω-
στος δι' αυτό τούτο ωφελήθη· και ούρον υπόστασιν
έχον, υπό δε τη υποστάσει υπόλευκόν τι προσερχό-
μενον προς του αγγείου λεπτόν, ούτε όπου γονοειδές

393

Επιδημία εν Περίνθω

ὄγε ανόμοιον, ερρύη τοῦτο βραχύ. Τῇ δὲ υστεραίῃ κρίσις, Σελ. 114.
απύρετος· και υπῆλθεν υπόλισχρον τῇ ενδεκάτῃ, τὸ δέ τι
περίρροον χολῶδες. Οὔρου δὲ κάθαρσις πουλλή καὶ
πλήθει καὶ υποστάσει, καί, πριν μεν οικοπαθέειν ήρξα-
το, μικρον λάπη ομοίη. Διῆλθε δὲ τῇ ενδεκάτῃ ως ολίγων
εόντων, γλίσχρα δὲ καὶ κοπρώδεα θολερά· τὸ τοιοῦτον ἦ
κρισίμως, ὅτι καὶ τῷ Ανθιγένεος εν Περίνθῳ. (Επ. VI
4. 2. Επ. VI. 2, 19. Αφ. IV 74.

12 . - . . .

13 Τὸ τῆς Λεωστράτου [illegible] ενιαυσίου απο-
κορύφου. [illegible] φανερῶς δοκέουσα· έξοδος [illegible]
τὸ στόμα καὶ ιδρως· [illegible] ταύτῃ καὶ μετὰ ταῦτα
γυναικεῖα πλείω πλήθει καὶ χρόνῳ, τότε γὰρ ετύγχανεν·
μὴ εφάναι έδοξεν απόφασις.

21. Ηλίκ χθμερινέων θροπέων, άγρον ου σμικρον· πέμ- Επιδημιων
πτη δε ύστερον και έκθη σμικρος. Οἷ' εν Περίνθῳ ἦμεν, τὸ τέταρτον
η αστραγαλώδης η Ανθιγένεος, η ουκ οδύνα ει έχοι, ερυθρα Σελ 160
επαινόμενα άλλοτε η άλλοτε· γαστηρ σμικρη, άλλοτε
μεγάλη, οἷον, βήσσουσα γὰρ ετύγχανεν, οπαιπορῆσαι θάσ-
σον· μην ην ολίγος· ιδρύθη προσυπεθαίνουσα.

8 391

Επιδημία εν Περίνθω

Σελ. 162. 22. Η δε του Απημάνθου αδελφεου γυνη απέφθαρεν εξη-
κονθ' ημερων, ως έφη, εβδομαίη θηλυ· περι δε ενάτην
εθορυβήθη· μετα δε κρίσιν, τα δεξια ήλγει, ως αν απο
υποστροφης· αυτη έσχε ταχέως, και απέφθειρεν. Ετέρη
γεννησας θυγατέρα έθνησκεν· ετέρη ερυθροις ως έδο.

23 Φρικώδεες, κωφώδεες, κακόσιτοι, υποστροφώδεες, χολώ-
δεες, αιμορραγικοι, υπόσπληνοι, οδυνώδεα τρόπον εκ
των αριστερων οι σπλήνες. Τη Απημάνθου, η έρραπτε, ταύ-
τη τον οφθαλμον τον δεξιον δε μετώπα επι τα
έτερα. Η Αριστομώνος θυγάτηρ τη δρίζη και τη πε-
πληρωμένην· ... τα ...
μέντοι ταραχώδης ... υπερ τριήκοντα
επαύσατο. Φθίνουσαι ... κρίσιν ου καίρια ισχυ-
ρων αφικνεύνται ες εβδόμην, υποστροφαι, Ρίγος τη όπι-
σθεν του Αρωίου παιδίσκη εγένετο. Αι δε γυναικες με-

Σελ. 164 γάλαι, ουδ' αυται πάνυ χρησται, των καθοχέων και
υπνωδέων, και μη γυμνασιόντων, και χολης απεχομέ-
νης, και ην ψυχρη η η σιγηρη, ου γυμνασίζοντες. Τω ίγου
του Μέμνονος βρογχώδεις σφυγμοι, νωθροι· ούρησις και
κοιλίη, μετρίως αχρόως· ήθρου ένλασις εκαθήρωθεν ει-
θυ μέχρι ομφαλου, γυν σχετ· απόσιτος· διψώδης.

395

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ

24 Ἡ παρὰ Τημεναίῳ ἀγορανόμου θυγάτηρ, ἐν Σελ. 164.
γαστρὶ ἀσήμως ἀρξαμένη, δικήνου ἔμετος φλεγματώδης, ἄλλες δὲ χολώδης, ἔρρηξεν· χαλεπῶς ἔθεμεν· τελέως ἐκαθάρθη· ἔμετος ὁμοίως μέχρι τετραμήνου· ἔπειτα γαστὴρ ἐταράχθη, καὶ ὁ ἔμετος ἐπαύσατο· λειεντερίη· γυναικεῖα οὐκ ἐγένετο δύο ἐτέων· χειμῶνος ἔσχεν αἱμορροΐδας.

25. Οἱ δύο ἀδελφεοί, οἱ τοῦ Κέκροπος[1] οἰκέται, ὅπη τὰ μέλανα καθ' ἀρχὰς δίψει, ὑπόξηρα, καρκινοειδέα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1) Σημειώσεις Littré. «Δύναται τις να πιστεύσῃ ὅτι αἱ Σελ. 165
παρατηρήσεις αὗται συνελέγησαν ἐν Περίνθῳ διαρκούσης τῆς ἐπιδημίας τοῦ βηχός (Ἐπ. VI, 7, 1) ὑπὸ τὸ ὁποῖον κοιλαίνεται ὅτι σχηματίζει τὸν στοῖχον εἶναι τὸ ἐν Ἐπ VI, 2, 6. Τὸ χωρίον τοῦτο συσχετίζει καθ' ὅσον τὰ περιγραφικὰ τῶν Ἐπ IV. 25 ἅτινα συνοδεύονται ὑπὸ χρώματος μέλανος, δυσπνοίας, οἰδήματος(;) ἐπὶ τῶν ἄκρων (depôt sur les membres) ἢ τὴν περίπτωσιν τῆς Ἐπ IV 27 ἥτις παρουσιάζει βῆχα ξηρὸν ἢ οἴδημα ἐπὶ τῶν ποδῶν, ὅτε τὰ γεγονότα συνέβαν ἐγένετο ἐν Περίνθῳ ἐπειδὴ ἀναφέρεται ἡ μέρα τῆς οἰκογενείας τοῦ Λυκίου τοῦ ὅρα Ἐπ. II 2, 9. Ἐκ ταύτης τῆς παρατηρήσεως ἔπεται ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ συμβάντα εἶναι τῆς Περίνθου.»

396

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

Σελ 164 εκ καταπορέων αφρωδέων χλοώδεες ήσαν, ως τα
σίτον εκ συνθήκης ήρεν, επυρέθηνεν αυτίκα· τριται-
ω ημορράγησε, τεταρτη και πέμπτη και εβδόμη
και ογδόη· εκρίθη· κοιλίη υγρή. Ο εκ κεφάλλων, υ-
„ 166 ποχόνδριον δεξιόν εντεταμένον· σπλην μέγας· κοιλίη
εντεταμένη, υπόσκληρος· πνευματώδης, άχροος· τίτθιο ες
γόνυ αριστερόν· υποστροφή· δι' όλου εκρίθη. Ο Τημε-
νεω είχε τι, πνευματώδης ως χλοώδης, ες νώτα, ες χείρας
οδύνη. Ο τη λεχοί ανήρ, ο παρά τα σπλοδένιου, οικιθε-
ρώδης, προς ον εβδομαίος ήλθον, ογδόη απώλετο, ύ-
ποτρέμων, ύπε διαχωρέων· υποχόνδρια μετέωρα και ανω-
ρα· και πνεύμα συχνόν ... αποπληγόμενος του πό-
του πόνου ενόθευσε το ... Η Τέλης γυνή εξέβαλε
στην εβδόμη εβδόμω μηνί· εφάνη δε τεταρταίη· ταύ-
την μεν εν αρχή ποδών οδύνη είχεν· λήγοντος δε
του πυρετού, πνεύμα ουκ ελύθη, αλλ' εγκατελήφθη· ες
χείρας οδύνη και βραχίονα· υποστροφή δια μηνός
ήλθεν· ρίγος· επείχετο πρό κρίσιος. Η παρά
Τημένεω αδελφεή ξυν ρίγει εκρίθη· τε χλοώδεας
σ. 168 δε λήγοντας, ταχέως, χείρες και πόδες· τέλος δε ληγόν-
των, κεφαλή οφθαλμών· τα άνω βλέφαρα επήρ-
θη, και εδακρυρρόει· ουκ οίδα τα λοιπά· εκρί-
θη περί εβδόμην του πρώτου. Ο δε Μενάνδρου αμ-

397

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ περὶ τὰ 426 π.Χ.

μελουργὸς ὡσαύτως· τὴν γαστέρα καθ' ἀρχὰς λεπτὰ ἐδίδου, ἔπειτα ἔστη, καὶ τὸ οὖρον, ἐκρίθη· τῇ ἐρρίγωσεν ἑβδόμῃ, ἆρα ὅτι ἡ γαστὴρ προεταράχθη; ὁ Πολαίμωνος, τίτθῳ καλῇ ῃ δήκει ἑβδομαίῳ, πρὸ κρίσιος δύο ἡμέρας, τῇ ἐρρίγωσε διὰ τέλο, οὐδὲ τὸ οὖρον ἔσχετο. Λιτ. 168

Ὁ ὀδοὺς τοῦ Ἡγησιστρατίου, ᾧ τὸ ἀπόστημα παρ' ὀφθαλμόν, καὶ ἀποσύπησε παρὰ τὸν ἔσχατον, ἡ αὐτις ἐλύθη ὁ ὀφθαλμός, καὶ κατὰ ῥῖνας πῦον ἦκε παχύ· παρὰ τὸ οὖλον, σαρκία σμικρά, στρογγύλα, ἀπήχθη· τίθῳ παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν ἐδόκει ἀποσυκήσειν, ἔπειτα ἀπεστρέψατο, ἐξαίφνης δὲ ὤδησεν ἡ γνάθος καὶ οἱ ὀφθαλμοί. Οἷσιν ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστάσιες ἐν καύσοις, ἐξέρυθροι γνάθους καὶ ὀφθαλμοί· ἀτὰρ καὶ οἷσι παρὰ τὰ ὦτα ἐστιν· ἴσως δὲ καὶ ἀποστάσιες ἐς ἄρθρα μᾶλλον, οὐ μὴν σάφα οἶδα. Τί τὰ ῥίγεα βρογχώδεσιν; Ὑποχονδρίου ἔντασις, γυναικὶ ἐπεφάνη δεκάτῃ καὶ ἑβδόμῃ, ἐκρίθη διατελέως. Ἡ γε μὴ τέλεως ἐνέκηνεν, ἐκρίθη τρίτῃ· ἄλλη πέμπτῃ· ἄλλη ἑβδόμῃ ἐκρίθη.

Τῷ Ἡγησιστρατίῳ οἱ δύο ὀδόντες οἱ ἔσχατοι τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐπέβρωντο· ὁ ἔσχατος εἶχεν ἄνωθεν τῆς οὔλης δύο κονδύλους, ἕνα μὲν κατὰ βρῶμα, ἕνα δὲ ἐπὶ θάτερον. Ἡ δὲ οἱ δύο, ταύτῃ ῥίζαι πλαταί, ἴκελοι τῇ δύο ξυνέωστον· ἐπὶ τὰ ἕτερα μία, ἡμίση, στρογγύλη. Γυναικὶ

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ περὶ τὰ 426 π.Χ.

Σελ. 170. ἡ αἱμορράγησε τεταρταίη καὶ ἔλυθη, ἑβδομαίη ἐκρίθη· ἐξέρυθρος. Γυναικὶ καρηβαρικὴ ἰσχυρῶς, ταύτῃ ἐκρίθη περὶ εἰκοστήν· καυσώδης ὑποχόνδρια· ἑβδόμῃ οὐ κάρτα ἡμορράγησεν· διαχωρήματα λεπτά· ἐς ὀφθαλμὸν δεξιόν, περὶ ὀδύνην. Ἀνδρὶ ταῦτα, ὅτι ἦν ἑβδόμῃ ἐκρίθη. ὑπόσπληνες, ἐς τὰ ἀριστερά, ὀδοντικοζαίω· καὶ χρονιώτερα πέλῳ τὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἴσως ὅτι ὑγρὸν τῆι κρίσιος, καὶ ὅτι πολλά.

26 Τημένεω ἀδελφιδῆ [illegible] καυσώδης (1) ὑποχόνδρια καὶ ἐντεταμένα ἐφάνη διὰ χρόνου· εἰ δὲ καὶ ἦχέ τι νήπιον οὐκ οἶδα. Γαστὴρ τὰ πρῶτα ἐπ[illegible], καὶ ἐνεφώδης τότε, ἔπειτα καὶ ὅτι γαστὴρ διῄει πολλὰ ψυχρόχολα, ὑποχόνδρια οὐκ ἐκώλυεν. Ἑνδεκάτῃ, ἐς τὸν μέγαν τῆς δεξιᾶς, φλεγμονή· καθάρρηξις, καὶ ἐπεχώρει ἀνωτέρω. Τούτου γενομένου, βελτίων ἐγένετο· καὶ γὰρ καθαρθὴ ἧσσον καὶ πυρετός, καὶ τινι καὶ εὐπνοωτέρη, ὅτι αἷμα ἔμετον κακόν. Τε-καιδεκάτῃ, ἰσχνὸν ἐγένετο, καὶ πνεῦμα πυκνόν, καὶ πυρετός· ἀπέθανεν. Αὕτη ἐπύρεξε πρὸ τῆς ἀποφάσιος· ἑβδόμῃ, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἀπώλετο· ἦν καὶ αὕτη τοῦ ἐξερύθρου τρόπου.

(1) Σημ. Littré: «Η οικογένεια του Τημένου(;) και ο Τήμενος(;) (Τημένης;) ήσαν εκ Περίνθου.»

399

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ περὶ τὰ 426 π.Χ.

27. Ὁ παῖς, ὁ τῆς γυναικὸς τῆς τοῦ Ἀσπιμάντου (1) Σελ. 172.
ἀδελφεῆς, ὑποχόνδρια μεγάλα καὶ σκληρά, ἄπυρα· διαχώρησις γλισχρόχολος, ὑπόκοπρος· κοπιώδης ἐξ ἔργων· φλυκταίος ἐς πόδας, καὶ κρίσις· ἦρα τοῖς κοπιώδεσιν ἐς ἄρθρα, καὶ οὐκ ἐς ὀφθαλμόν; Τὰ ὑποχόνδρια δὲ ἐντεταμένα ἦν· καὶ δὴ καὶ ἦν τι βήχιον ξηρὸν ἡσυχῇ.

28 . . .

29 Ἀσπιμάντῳ, ᾧ τὰ ἐν τῇ ἕδρῃ ἀλγήματα ἐν τῷ δεξιῷ κενεῶνι, καὶ παρὰ τὸν ὀμφαλὸν κάτωθεν ὀλίγον· καὶ ἐκ δεξιοῦ πρὸ τοῦ ἀλγήματος προύφη αἱματώδες [illegible]. Καὶ ὁ [illegible] ἐπὶ τὰ ἕτερα [illegible] τῆς αὐτῆς ἰξύος καὶ οὗτος προύφη αἱματώδες. Λήγοντος δὲ ἀμφότεροι ὑπεχάσκον [illegible] καὶ τῇ τρίτῃ· ἐπεχλιαίνετο δὲ μετὰ Ἀσπίμαντος, ὁ ἕτερος οὐκ ἐνόσ, εἰ μὴ ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ Νικοστράτῳ προσεγένετο τὰ ἔσχατα ἐκ τῶν δεξιῶν, κακώτερον ἢ ὡς ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι, πρόσκαιρα δὲ πρὸ τοῦ κενεῶνος μέχρι πρὸς ὀμφαλὸν ἀμφοτέροισιν.

---

(1) Ἀσπιμάντου Littré· ἡ αὐτὴ ἡ περίπτωσις ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς § 25. ὁ Ἀσπίμαντος ἦτον ἐκ Περίνθου ὅρα Ἐπιδ. II, 2, 9. τοῦ ὁποίου ἡ περίπτωσις § 25 ἀνήκει εἰς τὴν πόλιν αὐτήν.

400

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

Σχ. 172-Α 30. Η γραίη η κατά Σωσίλεω, γυναικοφλεγματίης· ωντηκαι αγη-
ροίσιν οιδήμασι, λευκοΐσι, φολιδώδεσι, και ισόδεξ, ήσσον
δε· ην δε και εν τοις κάτω των κνημών· τοίσι δε πολ-
λοίσι δυσέξοδον ήδη· άκαρ και οσφύι· και γαστέρα-
γρος· υποχόνδρια υπολάπαρα, πνευματώδης δε ου
κάρτα· ην δε, λιπόντων των σπείζων, μελέη και άγ-
λη· εγλαυκώθη η όψις, ταύτη έκ των ομμάτων π-
σχώτερα δι' ή σκληρον ην· ισχίου δε και σκέλε-
ος, υστερικά ην, δοκέοντα άλγήματα είναι. Προσ-
θεμένη ευώδες εξ αλείφατος και μύρου, ξυνέβη ταχέ-
ως καταθοθήναι [illegible]. Χρόνω τω επομένω
κους αποστάσει, επανήλθε [illegible], ο φακώδης, ώ και
τα εξανθήματα εξέθανε του θέλεως. Έγι δε και
από των σπλάγχνων τοιαύτα.

31. Εν τη Αντιλόχου κώμη, ώ εν τοίσιν υποχον-
δρίοισι το περιλαμβανόμενον περί αμφότερα ην
τούτο, σκληρον δε και κάτωθεν έχον υπόλαμ-
ψιν εμφερή τη του χαλκέως, τη υδρωπιώδει, ή
πλείστα εκθόντα μέρος τι ελάπαξεν. Ην δε και αυ-
το τούτο προς του δεξιού ομφαλού τι υπερεξηρημένον
των υπό τι περιφερών εχόντων. Τούτω ο ομφαλός
τη μοίρη εμελάνθη, και έλκος βαθύ εγένετο, και ο
ομφαλός ου μάλα σφη εγγόνω, και το αιδοίον α-

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π. Χ. 401

κρόμμυον εγεγόνη, τ θοιβλον αυθίκα εον, ουδε ξυγγινων· Σελ 174
επείτε μάλλον εγίνετο, τέλος ανήκε τα επείσια· πυρετος,
αποστάς· υγιάνθη. Περι δε εβδόμην απο της καταλήψ-
ιος, πρόσθεν γαρ προέκαμνεν, ύπερ δε πολυ πίνων, ..176
και ίσως άλλως υποπαθεφρόνει, εφριστάζετο, καί τι εσπά-
το· λήγοντος δε του σπασμου, έλαθε αποσβεις· προ δε
τούτου, ούρησεν αφρόον, και φύσαι διήλθον, εν βρόχω,
και τα άνω ουκ εμάσαζεν ουδεν· αποφευγομένου δε,
ευθέως κνήναι δε εμασάχθη ισχυρως, και τάλλα διεφοι-
νίχθη ως μάλιστα παν το σωμα [illegible] τούτου, ή μάλιστα
[illegible] και θέρμης [illegible] συχνο[illegible]
εν Αβδήροις εφράγη κατα [illegible] πρόσθεν· τα ανω-
δυνα, αυτρέθη· το δε έπαρμα φαινόμενον, ψυχ-
ρον εμεύσεν.

32. Αποκαθιώδει σικέλιδι, ένθα την γλεγγίδα, ηκορρά-
γησεν εν τοίσιν εσπωμνίοισιν· εγένετο δε άσθμα,
κνήμη επαύσατο· πυρετος εγένετο· καμος ενεπύησεν
αριστερος ύπερθεν, και απ αρχης και ούς.

33. Τη θηνυποδύρου παιδίσκη, αίμα εκ του δεξιου,
και εκρίθη ως εικοσταίη, όπα και τοίσι πυρεταίνου-
σι, και διαχωρήσιες όπαι και του ήρεος επεσήμηναν, Σελ 178
και όπα η Σωσιώνακτος, και όπα η σικέλις η Αριστίδου
εμβοή.

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ περὶ τὸ 426 π.Χ.

Σελ. 178 34 Ἐν τῇσι τῶν φαρμάκων καθάρσεσι καθώς, ὁκόσα, οἷα εὐφόρως φέρηται, κἢν μὴ παρὰ λόγον γίνωνται, καὶ μήτε ἔκπαρα, μήτε ὕφαιμα, ἀλλ' οἷα ὡς ἔστιν, οἷα Ἡρακλείδεω, ἐκαθάρθη πολλά, καὶ ῥηϊδίως ἔφερεν.

35. Τῇ ἐν τῇ Βουλαγόρεω οἰκίῃ αὐτοκαθαρθείσῃ, ἤρξατο πυρεταίνειν ἐπιπολαίως, ἐχούσῃ δὲ καὶ δεξιὸν ὑπό τι μετώπου μέρους, ἐκλειπομένου δέ· τότε καὶ ἐξέρυθροι γίνονται, μᾶλλόν τι ἐξέρυθρος ἐπα· κοιλίη ἐν ἀρχῇσι τεταραγμένη. Προσεδεχόμην ἐς ὀφθαλμὸν στήριξιν· ταύτῃ ἔδοξεν ἀχλυῶδες ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῷδε δάκνον· δάκρυον καὶ κατάρροια καὶ κατὰ φάρυγγα· καὶ οὖς ἀριστερόν. Πεντεκαιδεκάτῃ ἵδρωσε σὺν ῥίγει· ἐκρίνετο πρὸ τοῦ ῥίγεος· ἐχλωρίασε κάρτα, καὶ προσώπου περίτασις καὶ σύμπτωσις· τὸ οὖς καθ' ἴξιν τοῦ σπληνὸς καὶ τὸ ἀριστερὸν ἤλγει.

36 Τῇσι παιδίοισι(1), γαστέρες ταραχώδεες, καὶ βῆχες ξηραί· ἐς ὕστερον ἐγένετο ἀπόδοσις ἐν τῇσι βήξεσι τῇσιν ὑστέρῃσιν. Ὁ κνάφευς, τράχηλον, κεφαλήν· ἑβδόμῃ, χεὶρ ναρκώδης· ἐν τῇ ἐνάτῃ σκέλος ναρκῶδες· βὴξ ἐπαύσατο. Ἡ τὴν γνάθον ἐρυσθεῖσα ἐν πέμπτῳ μηνὶ ἐν γαστρὶ ἔλυσε τὸ ἐς τὰ ἀριστερά,

(1) Σημ. Littré. «περίδιωσις ἀνήκουσα ἐς τὴν ἐπιδ. τῇ Περίνθῳ.»

403

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

45. Ο από Αμφιλόχου[1] κώμης Αριζέης θεταίρθη παρέ- Σελ. 184.
κρουσε· κοιλίη υπόχλωρα διήει· και ύπνοι ουχ υγιέες .. 186
λευκόχροος. Αρχομένων, όπου υποθρομβώδεις και σταθόλης
και χείλεα διαλεγόμενοι, και τάλλα ταχυγλωσσότεροι
προσεθέως· έρευθος επί προσώπου μάλιστα τούτοισιν
ην. Ούτοι, εκ θωρήξιος η εμέτου χρηστώς εμέσαντες,
ώδεον. Ο δε κατά Μηδοσάδεω, ω λεπτοί αίχολα, υ-
δατώδεα, πουλλά διεχώρει, υποχόνδριον υπόκυφον
και κυρτόν· κωματώδης [illegible] περί τεσσαρεσκαιδε-
κάτην, περί κρίσιν μάλιστα [illegible] ρίγος άθροον, πά-
[illegible] παρέσης [illegible] Τα των [illegible]
δη, παραφερόμενος εξ [illegible] εκρίθη
περί τεσσαρεσκαιδεκάτην [illegible] των κρινόντων ε-
ναντίον. Ομοίως ο έτερος, εν αρχήσιν υπόγλισχρα
διαχωρήματα, εξ οίων το πάχυ κρίσιμον, αγρύπνω·
μετά ταύτα, υπόγλισχρα, υπόχολα, πέπονα, χολώδεα

---

(1) Βλ. Littré (Σελ. 185-7. «Δύο σημειώσεις παρατηρή-
σεις πυρετών πιθανώς συνελέχθησαν όταν εβασίλευον εν Πε-
ρίνθω καύσοι. Επ. ΙΙ. 3, 1. Τουλάχιστον η σύγκρισις του
χρώματος των αποχωρημάτων με (pastel) χρ-
τας δύο περιπτώσεις κάμνει να το πιστεύση τις.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

401

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π. Χ.

Σελ. 186 μη λεπτά· εκείνων δε άρξηται ζυγίζεσθαι, ταχέαι αι κρίσ-
εις. Υποχόνδριον εντεταμένον· εφάνη φλεβονώδεα θρό-
μβον περί έκτην· έτερα επιεικέστη εβδόμη· εκρίθη
περί ενάτην. Λευκόχροοι, ου πυρροί, αμφότεροι. Τα α-
χωρήματα υδατώδεα, την τε ανθρώπων θέσιν, τέλειον
άνωθεν λευκόν, κάρτα έμπεδον ισχυρώδες, κάτωθεν
γίνεται υπόστασιν έχον. Όσοι κατά τα δεξιά υποπλάσα-
ρος έντασις, φρενιτικοί, ην μη λύηται, λήγοντος του
πυρετού· όσοι δε υπό [illegible] αρθητος κοιλίης, εν αυτώ
Σελ. 188. τούτω όσον περιλαμβανόμενον η σκληρόν, οδυνώδες
γίνεται και πάνυ κακοήθες, ουκ [illegible] ταχέως
ίσως εκ των τούτων απολύονται. Εν δε τούτοισι δε-
ξιότερον αι επάρσεις, όσαι [illegible] επί σην καρπαίας, και
μάλιστα πιέζουσι την υποβορβορύζη, ου πάνυ τι κα-
κοήθεες, οίη τω από Αμβηλόχου και τω κατά Μηδο-
σαίδεω. Ούτοι κυναγχώδεες, και εν τούτοισι ύπνοισι
παραφερόμενοι.

46 . . .

47 Ος εν τη κυνάγχη έλκος έσχε (1) και τω αθτικώ ε-

---

(1) Συν. Littré « περίπτωσις ανήκουσα εις τον επιδημικόν της Περίνθου βήχα Επιδ VI. 7.1 une affection intercurrente préserve le malade de la récidive de la toux, comme cela est indiqué Επ. VI. 7.10.

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

49 (1). Η Σιλαίου υδρωπιώδης ήδη η επί υστερία έλκει, προς Σελ. 190.
αρχομένη, έβησσεν, υπό πληϊάδα δυσπνόησεν, ες χειμώνα εξυδατώθη· κείνων δε, φαρμακευθείσα, ερρήϊσεν· απέθανεν η παιδίσκη.

50 (2) Των βησσόντων οι μεν τῇσι χερσί ταλαιπωρέοντες, οίον ο παις ο τα εκπώματα φέρων, η ο Αμύντεω, παραλυθέντες αυτήν μούνην την δεξιήν αμφότεροι, επαύσαντο, έπειτα έπαθον τούτο βήσσοντες· οι δε η ιππεύσαν, η οδοιπόρησαν, ες [illegible] ες [illegible]ρον, [illegible] δε αι πλείσται, ει δε μη, [illegible].

51 (3) Η Συνάρου θρόσιω(?) ου νοσώδει εδόκει άπυρος πυρέτου τυφώδης εούσα· έπειτα ες [illegible] οι ήλθε παντός του σώματος, και τήξιν, και απόστασιν, και δίψαν και ψυχρήν. Σελ. 192

52 (4) Οι δε νυκταλωπες οι πρέσβοι ουρήσαντες, το ύγ-

---

(1) Σημ. Littré. «Περίπτωσις ανήκουσα εις τον επιδημικόν βήχα της Περίνθου. Επ. VI, 7, 1.
(2) ομοίως «περίπτωσις ανήκουσα εις τον επιδημικόν βήχα της Περίνθου
(3) ομοίως «Περίπτωσις την οποίαν ουδέν χαρακτηρίζει, αλλ' ήτις ως εκ της θέσεως της οφείλει να θεωρηθή ως ανήκουσα εις την επιδημίαν της Περίνθ. (4) ομοίως «Νυκταλωπία ανήκουσα εις την

406

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π. Χ.

Σελ. 192. ρον βραχύτι· ες δε τα ώτα, ρήσσοντες, και επιπυρεταίνοντες, εκρηγνύμενα περί εβδόμην η ογδόην. Αι επικύριαι παις επυρέταινε, και εξ ωτος ρεύμα πυώδες, περί ογδόην, ουκ οίδα σαφέως· έστι δ' οίσι και οδόντων υπήρχε βεβρωμένος, μάλιστα ο τρίτος των άνω, αντί πάντων δε τοίσι καρίσκεται βεβρωμένος· ες τούτον οδύνη, και έστιν οίσι και περιωδύνημα. Οίσι δε ες ώτα ισχυρώς, ρήσσοντες μάλλον η ευήθεες. Οίσι δε και ες εμπύησιν, συν πυρετοίσι, και εξαίσσουσιν εβδόμη, [οίον τώ] επιδαρυζόνθη, υποχόνδριον και επήρθη καταχθάσης ενην τα σκύβαλα υπόχλωρα ... ου χρηστά ... χρωώδες· έστιν δε αφρώδες.

53. Προς ον ο Κυνίσκος(1) εισήγαγέ με, εβδόμη παρωξύνθη, περί δε τεσσαρεσκαιδεκάτην εκρίθη· εκω-

„ 194. λύθη· καθαροί βάρυγγα, ολίγα, ωραία, πέπονα αναπτύσας· εκ ρινών μικρόν έσταξεν· εκαρηβάρει· χθ-

---

επιδημίαν τη βήχος της Περίνθου Επ. VI, 7. 1. ώφθης, γοργά κη(;) ομοίως ανήκουσι εις αυτήν.

(1) Σημ. Littré. «Περίπτωσις ανήκουσα εις την επιδημίαν της Περίνθου Επιδ. VI, 7. 1. ο ασθενής ήνε απηλλαγμένος(;) (preservé) εγρήσεως εις τα ώτα, οπως ... εις τον προηγούμενον παράγραφον.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Επιδημία εν Περίνθω περι το 426 π.Χ.

ρων και σκελέων καθάλυσις· καί η χυθεῖσα ὤνησεν· Σελ. 194
πόδες αεὶ θερμοί· ύπνοι ήσαν οι, και παρ' οὓς ου γενέ-
σθαι, ότι πέδονα έσωσεν.

54 Η Δημαράτου γυνη, πόδες και εν επιρρίψει
θερμοί· είτε ες το έμετον η κη, απολεῖται.

12. Νησίοισι βηχίον ξυν γαργαλισμῷ ταραχῇ και συρε- Επιδημιων
τῷ ξυνεχέα σημαίνει μετα κρίσιν (1) διαχωρήματα το ξύμ. Το εκτον
παν, φυσώδεα, και οιδήματα ες άρθρα· και ην μεν κά- Βιβλ. Δον
τω του θώρακος κατασκῆψη, τα άνω εν τοισι κάτω αθρόοισιν. Σελ. 272.
αγαθον· ην δε άνω, ουχ ομοίως ... την νοῦσον, ην μη
εκπυήσῃ· τα δε εν ώμοισιν εκπυΐσκοντα τοῖσι τηλικούτοισι
γαγγραινώδεα ... και εμμοδρίων κάτωκύ-
θυσις, ην μη στρογγύλα η βαθέα ῃ, τα δε τοιαῦτα ολέθρια

(1) Βλεπ. Littré Σελ. 273. «Το πρῶτον μέρος τῆς της πα-
ραγράφε αναφέρεται εις την επιδημίαν της βηχὸς της Πε-
ρίνθου VI 7, 1. εκεῖνο το οποῖον μας κάμνει να το πι-
στεύσωμεν είναι η λέξη της βηχὸς μόνας, το ζαναπώ-
λησεν το βηχος εις αυτήν την επιδημίαν γίνεται εις
διάρκεια τεσσαράκοντα ημερων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

και άλλως παιδίοισιν και ά[illegible] [illegible] αν ραγη, μάλ-
λον δε τοίσι θηλειοτέροισιν επιφαίνεται.

Γενικά [illegible]. 11 (1) Βήχες ξηραι, βραχυ ερεθίζουσαι, απο πυρε-
Σελ. 282 τ[illegible] πυρικαέος, ου κατα λόγον διψώδεες, ουδε γλώσσαι
καταπεφρυγμέναι, [illegible] τω θηριώδει, αλλα τω πνευματι,
δήλον δε· όταν γαρ διαλέγωνται η χασμώνται, τότε βήσ-
σουσιν· όταν δε μη, ου. Ταύτα τοίσι κοπιώδεσι μάλι-
στα πυρετοίσι γίνεται.
12.13.14.15.16.17.18.
Σελ. 286. 19 (2) Η παρα Τημένει [illegible], [illegible] μελάγχρως εν Πε-
ρίνθω· το γονοειδές, το [illegible] [illegible] κρίσιμον [illegible] [illegible]

---

(1) Συν. Littré. (Σελ. 283) «Βηξ ξηρος [illegible] [illegible] ετοι
των [illegible] ως [illegible] φαίνεται κατα παραγγέλματα Επιδ.
VI, 7, 7. Περί λοιπον [illegible] [illegible] την καθημερίαν των πυ-
ρετων οίτινες επεδήμησαν εν Περίνθω όρα Επιδ. IV, 25
η 27 η VI. 7.1.
(2) ομοίως Σελ 287 α παρατήρησις ανάλογος εξ της [illegible]
Σκόπα, Επιδ II. 3, 11

409

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π. Χ.

Τα τοιαύτα ότι αι ουρήσιες ρύονται· ότι τε ρύσις πολλής, σ. Σελ. 288
τε κόπρου πολλής γλίσχρης διελθούσης ελαπάσσετο· γαρ
δη μέγα ην το υποχόνδριον· κράμβην εφθήν ... έφαγεν,
ότι δύσπνοος ην, επί το ήπαρ ελαπάσσετο, ευθύπνοος
εγένετο· η κοιλίη αυτώ εξεθήλαξεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1. Βήχες ήρξαντο περί ηλίου τροπάς τας χειμερι- πέμπτα
νας ή πέμπτη και δεκάτη, η εικοστή ημέρη εκ μετ' έβδομον
μεταβολής πολλής νοτίων και βορείων και χιονωδέ- Σελ. 330
ων· εκ τουτέων τα μεν βραχύτερα, τα δε μακρό-
τερα εγένετο· και περιπλευμονικά συχνά μετά ταύ-
τα. Προϊόντος αυτής υπέστρεφε τους πλείστους
ως επί το πουλύ τεσσαρακονθημέρους από της αρχής·
και τοίσι μεν βραχέα πάνυ και εύφορα εγίνετο· τοί-
σι δε φάρυγγες εφλέγμαινον, τοίσι δε κυνάγχαι· τοίσι
δε παραπληγικά· τοίσι δε νυκτάλωπες, μάλλον δε
παιδίοισιν· υποτροπιάζοντα δε πάνυ βραχέα εγί-
νετο. Νυκτάλωπες μεν ουν ουδέν ήσσον το ύστε-
ρον η πάνυ βραχύ αντί της βηχός εγίνοντο, φάρυγγες
δε βραχέαι, μάλλον δε νυκταλώπων. Κυνάγχαι δε

410

/

Επιδημία εν Περίνθῳ περί τα 426 π.Χ.

και παραπληγικα η σκληρα και ξηρα, η σμικρα και
ολιγάκις ανάγουσαι πέσσονται, έστι δ' οίσι και κάρτα. Οι μεν
ουν η φωνῇ πλέον ταλαιπωρήσαντες, η ριγώσαντες,
ες κυνάγχας μάλλον ετελεύτων. Οι δε τῇ χειρι πονήσαν-
τες, ες χείρας μούνον παραπληγικοι, οι δ' ιππεύσαν-
τες η πλείω οδοιπορήσαντες, η άλλο τι τοίσι σκέλεσι
ταλαιπωρήσαντες, τουτέοισι δε ες οσφυν η σκέλεα α-
κρασίαι παραπληγικαι· και ες μηρους και κνήμας
κόπος και πόνος· συμπροσέπιπτον δε και βιαιόταται,
αι εκ τα παραπληγικα [illegible]. Πάντα δε ταύ-
τα πλείστα υποστροφῇσι εγένετο, εν αρχῇσι δε ου κάρ-
τα. Πολλοίσι δε τουτέων απήσαν μεν αι βήχες εν
τῷ μέσῳ, εξέλιπον δε τελέως ου· αλλα συνήσαν τῇ υπο-
στροφῇ. Οίσι φωναι απερρήγνυντο ες το βηχώδες, του-
τέων οι πλείστοι ουδε επυρέταινον, οι δέ τινες, βραχέα.
ατάρ ουδε περιπλευμονικα εγένετο τουτέων ουδε-
νι, ουδε παραπληγικα, ουδε άλλο ουδεν επεσημάν-
θη, αλλ' εν τῃ φωνῃ μούνῃ εκρίνετο. Τα δε νυκταλω-
πικα ιδρύετο, ως και τα εξ άλλων προφασίων γινό-
μενα· εγένετο δε νυκταλωπικα τοίσι παιδίοισι μάλι-
στα· εμμελάνων δε, τα μέλανα, ποικίλα, όσα τας
μεν κόρας σμικρας έχει, το δε ξύμπαν μέγαν.

411

Επιδημία εν Περίνθω περί τα 426 π.Χ.

ως επί το πολύ· μελανόφθαλμοι δε μάλλον, και οι σμι- Σελ. 334
κρόφθαλμοι, και ιθύτριχες οι πλείστοι, και μελανότριχες.
Γυναίκες δε ουχ ομοίως επόνησαν υπό της βηχός, αλλ'
ολίγαι τε επυρέτηναν, και τουτέων πάνυ ολίγαι ες
το περιπλευμονικόν ήλθον, και αύται πρεσβύτεραι,
και πάσαι περιεγένοντο. Ητιώμην δε τούτο, και το
μη εξιέναι ομοίως ανδράσι, και ότι ουδ' άλλως ομοίως
ανδράσιν αλίσκονται. Κυνάγχαι δε εγίνοντο μεν
ελευθέρησι δισσήσι, και αύται των ευπετεστάτων τρό-
πων, περισσοτέρως δε δούλησι, υπό τε εγίνοντο βι-
αιόταται και ταχύταται απώλλυντο. Άνδρασι δε συ-
χνοίσιν εγίνοντο, και οι μεν διέφυγον, οι δε απώλλυντο.
Το δε ξύμπαν, οι μεν μη δυνάμενοι καταπίνειν μό-
νον, πάνυ ευήθη και εύφορα· οι δε και διαλεγόμενοι
προς τούτοισιν ασαφέως, και οχλωδέστερα και χρο-
νιώτερα· οίσι δε και φλέβες αι περί κρόταφον και αυ- Σελ. 336
χένα επήροντο, υπόπονηρα· οίσι δε και πνεύμα ξυ-
νεμετεωρίζετο, κάκιστον, ούτοι γαρ και επεχλιαίνοντο.
Ως γαρ γέγραπται, ούτως αι ξυγκληρίαι των πα-
θημάτων ήσαν· τα μεν πρώτα γεγραμμένα και
άνευ των ύστερον γεγραμμένων εγίνετο· τα δ' ύστερον,
ουκ άνευ των προτέρων. Τάχιστα δ' έθνησκον, ότ' επιρ-

Ἐπιδημία ἐν Περίνθῳ περὶ τὰ 426 π. Χ.

Σελ 336 ῥιγώσειαν πυρετώδει ῥίγει. Τούτους οὐδὲ ἀναγκαίως πι-
εζομένοις οὐδὲν ἄξιον λόγου ὠφέλει, οὔτε γαστρὸς τα-
ραχή, οὔτε φλεβοτομίη, ὅσα ἐπειράθην· ἔταμον δὲ καὶ
ὑπὸ γλῶσσαν· οὓς δὲ καὶ ἄνω ἐφαρμάκευσα. Ταῦ-
τα μὲν οὖν καὶ διὰ παντὸς ἐν τῷ θέρει, ὡς δὲ καὶ τὰ
ἐπιρρηγνύμενα πάμπολλα, πρῶτον μὲν ἐν τοῖσιν αὐχ-
μώδεσιν ὀφθαλμίαι ἐπεδήμησαν ὀδυνώδεες.

2. Αἵματος φλεβῶν στάσιες, λειποθυμίη, σχῆμα, ἄλ-
λη ἀπόληψις, μετώπου ἐπιστροφή, πρόσθεσις, ἐπίδεσις. Ἐθε-
ωνοῦτο τὰ πλεῖστα διὰ πελιδνότης· ἦν δὲ καὶ ἀπὸ ἀρ-
θρίτης καμφθείσης κακὸν σημεῖον, [illegible]
νίη. Οἱ αἱμορραγέοντες ἐκ ῥινῶν οὐκ ἐφίδρωσαν μέ-
τωπον, ἀλλ' ὅσα ξυμπεπτωκότες· καὶ οἱ πνευματίαι, καὶ
οἱ ὑπὸ ὑδρώπων ὀλλύμενοι ἔπνιγον. Τῶν γαστέρων αἱ
κυφορίαι ταραχὴν φέρουσιν, οἷον Ποσειδωνίη· καὶ τὰ
θηρία οἷα ἐνέδειξε· ἐν τῷ λευκοστέῳ ἡ περίθλασις πρὸ
τῆς Τελεσίης, καὶ ὁ ἀστράγαλος πρόκαμπος εἱλκώσθη
αὐθίη, καὶ ὅλων ἐφελκώσεις τῶν ἐπιόντων ἐπὶ ὀδόν-
τα.

3. Ὅτι πολλὰ περὶ ἑκάστου ἐστὶν ὀρθῶς ἐνδείξασθαι, τὰ μὲν
ταῦτα δυνάμενα, τὰ δὲ οὔ· οἷον ἐπὶ τὰ τοιάδε, διαχυθῆ-
ναι καὶ πλησθῆναι, ἢ ἰσχνανθῆναι, καὶ σκληρυνθῆναι,

413

Επιδημία εν Περίνθῳ περί τα 426 π.Χ.

και στεφανωθῆναι, και όκου κλίνειν δη, ὤσασθαι. Τους Σελ. 338.40.
αθυμέοντας δέον μεταβολῇ ανεγείρειν καταναρ-
κωμένοις, ες α υστερέουσιν.

4 Υδατώδεας θᾶσσον θάλπειν, φθίνοντας καίειν αυτίκα, πρίειν κεφαλήν, και τα τοιαύτα· των υδατουμένων μη ψαύειν ήτρου, μηδε των έσω· όμοιον γαρ τοίσι πολλοίσι γούνασιν.

5 Τα περί καρδίην Ξενάρχῳ· και θερμον άγει επνειν, και το έλκος αντ[illegible] [illegible] θάλπειν αρχῆθεν.

6 Φωνή ήν γένηται οργιζομένοισιν, ην τοιαύτη ή μη οργιζομένῳ φύσει, ή και σήματα οία αν η φύσις ταραχώδεα, οία όταν οργίζωνται οι μη τοιούτοι, και τάλλα κατά λόγον, και νούσων, όταν το φθινῶδες ποιέει το είδος, ην τοιούτος φύσει υπάρχῃ, ες τοιούτον νόσημα παρίζαι, και τάλλα ούτως.

7 Αι βήχες κοπιώδεες και άπτονται των σπαρων, αταρ και μάλιστα άρθρων· αταρ και εν τοίσι κοπιώδεσι πυρετοίσι βήχες ξηραι γίνονται· αι ξηραι βήχες ες άρθρα ξηρίζουσι των πυρετών, ην εγκαταλίπωνται.

8 Τα πνεύματα τοίσι φθινώδεσι τα άσημα, κακόν Σελ. 242

/

414

Επιδημεία ἐν Περίνθῳ περὶ τὰ 426 π. Χ.

Σελ 342 καὶ τῇσιν ἀθόρισι, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἀπὸ τῆς αὐτῆς καταστάσιος.

9 Τοῖσι φθίνουσι τὸ φθινόπωρον κακόν· κακὸν δὲ καὶ τὸ ἦρ, ὅταν τὰ τῆς συκῆς φύλλα κορώνης ποσὶν ἴκελα ᾖ.

10 Ἐν Περίνθῳ πρὸς οἱ πλεῖστοι, γυναίκιον βὴξ χειμερινὴ ἐπιδημήσασα, καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ὅσα χρόνια, καὶ γὰρ τοῖσιν ἐνδιαστοῖσιν ἐβεβαίωσαν· ἔστι δ' οἷσι τῶν χρονίων οὐκ ἐγένοντο, οἷον τοῖσι τὰς νεφριτικὰς ὀδύνας ἔχουσιν· τάχα ρ καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐπ' ἄλλας προφάσιας ἤλλαγε ἐς.

11. Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν ἡμέρῃσι καὶ στήθει καὶ τοῖσιν ἄλλοισι ταῖς ὥραις, εἰ μέγα διαφέρουσι, καταμαθητέον, ὅτι, ὅταν βέλτιον ἴσχωσιν, αὖθις κακίον ἴσχουσιν οὐχ ἁμαρτάνοντες.

Περὶ χυμῶν
Σελ 486-8

7 . . . . . . Οἷσι δὲ ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νόσων, αὐτίκα δὲ χεῖρον ἢ πρὶν πονήσασιν, ἐν τῇσιν ἀρίσταισι, ἅτε ἢ ἤδη προπεπονηκὼς ἐὼν, πρὶν ἢ νοσέειν, ἐς ταῦτα ἀποσκήπτει, οἷον ἢ τοῖσιν ἐν Περίνθῳ βηχώδεσι ἢ κυναγχικοῖσιν· ποιέουσι γὰρ ἢ αἱ βῆχες ἀποστάσιας, ὥσπερ οἱ πυρετοί· ταῦτα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον συμβαίνῃ ἢ ἀπὸ χυμῶν, ἢ σώματος συντάξιος ἢ ψυχῆς."

415

Ιπποκράτης εν Περίνθω η άλλαις Θρα-
κικαίς πόλεσι (Αβδήροις Αίνω Θάσω Καρδία.

Σελ. 16. «Έρχονται χρονολογικώς ως πρώτην πληρο-
φορίαν χρονολογικήν από τα περί Επιδημιών
βιβλία πρέπει να λάβωμεν το χωρίον τούτο
(Επιδ. IV 21) «Ηλίου χειμερινών τροπέων, άστρον
ου σμικρόν· πέμπτη δ' ύστερον και εβδόμη σεισμός.»

Ε Littré προλεγόμενα εν εκδόσει Ιπποκράτη Τ. Ε΄ Σελ. 1-70.

Αύτη η εμφάνισις αστέρος όχι μικρού βεβαίως εννο-
εί κομήτην. Ιδού τι αναγινώσκομεν εις τον Pin-
gré, Cométographie, Τομ. 1 σ. 259 «Επί άρ-
χοντος εν Αθήναις Ευκλέους του Μόλωνος(;)
εφάνη προ της χειμερινής τροπής κομήτης
ορμηθείς του Αρκτικού πόλου (Αρισ. Μετεωρ. I. 6) υ-
παρχόντων δύο Ευκλέων η Ευκλείδων αρχόν-
των εν Αθήναις του ενός κατά το 426 η του
άλλου κατά το 402 δεν δύναμαι να διακρίνω
ποίος ήτο ο υιός του Μόλωνος. Ο Struyck ορί-
ζει την εμφάνισιν του κομήτου κατά το έτ. 428,
και νομίζει ότι είναι επάνοδος του κομήτου του
Halley· αλλ' ο κομήτης ούτος δεν ηδύνατο να φα-
νή εν τω μέσω του χειμώνος εγγύς του αρκτικ.
πόλου. Ο Zahn καθ' άλλους νεωτέρους κομη-
τογράφους, ορίζει την εμφάνισιν αυτή του κο-
μήτου τω 412 έτ. Το χωρίον του Αριστοτέλους έχει ούτω

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

416

Λεσσουράθης ω Περίνθω κη. θρ. πόλεσι.

Δ.γ. 17 «Επί άρχοντος Αθήνησιν Ευκλέους του Μόλωνος εγένετο κομήτης αστήρ προς άρκτον, μηνός Γαμηλιώνος, περί τροπάς όντος του ηλίου χειμερινάς» Αναμφιβόλως μία εμφάνισις κομήτου είνε συμβάν ολίγον ακριβές δια να ορίση μίαν εποχήν. εν τούτοις θέλει παρατηρήσει τις μίαν συμφωνίαν ήτις είνε φύσεως δια να επιτρέψη μίαν προσέγγισιν. ο Αριστοτέλης λέγει ότι ο κομήτης εγένετο ορατός, του ηλίου όντος εις το χειμερινόν ηλιοστάσιον. και το χωρίον του Λεσσουράθους λέγει ότι τούτο ωσαύτως εις το χειμερινόν ηλιοστάσιον εφάνη ο αστήρ ο κομήτης μικρός. αυτη η ομοιότης προκαλεί προσοχήν.

Ο Λεσσουραθικός συγγραφεύς προσθέτει ότι κατ' ολίγας ημέρας συνέβη σεισμός. Σεισμός ωσαύτως είνε φαινόμενον τόσον κοινόν ώστε να δύναται ~~ως~~ χαρακτηριστικόν ενταύθα να ληφθή. εν τούτοις, πρέπει να σημειωθή το υπό του Θουκυδίδου λεγόμενον δια το τέλος του πέμπτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου «του δ' επιγιγνομένου χειμώνος, η νόσος το δεύτερον επέπεσε τοις Αθηναίοις . . . . εγένοντο δε τότε και οι πολλοί σεισμοί της γης έν τε Αθήναις και εν Ευβοία και εν Βοιωτοίς, και μάλιστα εν Ορ-

Ιπποκράτης εν Περίνθω κλ. Επ. σελ. εσ.

117

χομένῳ τῷ Βοιωτίῳ (Θου. ΙΙΙ 87). Τον σεισμόν τούτον η- Σελ 17-
σθάνθησαν εν καιρῷ χειμῶνος, όπως και εκείνον τον ο-
ποίον σημειοί ο Ιπποκρατικός συγγραφεύς. η μόνη δι-
αφορά είνε ότι ο Θουκυδίδης δεν τον αναφέρει ως γε-
νόμενον ειμή εις Αθήνας, Εύβοιαν ή Βοιωτίαν, αλλ'
επιτρέπεται να υποθέση τις ότι δονήσεις τινές εξετά-
θησαν μέχρι της Θράκης ή της Περίνθου, όπου το-
τε ευρίσκετο ο Ιπποκρατικός συγγραφεύς, δονήσεις
τας οποίας ο Θουκυδίδης δεν εμνημόνευσεν, η περί των
οποίων παρέλειψε να κάμη λόγον.
Ούτω βλέπει τις εις τον Ιπποκρατικόν συγγρα-
φέα μνείαν ενός κομήτου και ενός σεισμού, τα
δύο ταύτα συμβάντα φαινόμενα περί το χειμε-
ρινόν ηλιοστάσιον, και εξ άλλου ευρίσκει τις εις τον
Αριστοτέλη ένα κομήτην ορατόν εις την ιδίαν επο-
χήν του έτους και εις τον Θουκυδίδην ένα σεισμόν
συμβάντα τον χειμώνα. Μεταξύ των συμβάντων τού-
των η χρονολογία του σεισμού είνε το έτος 426, η
του κομήτου, οριζομένη μόνον εκ της αρχοντείας
είνε το έτος 427 ή 426. ώστε πιθανολογείται ότι η
σημείωσις του Ιπποκρατικού συγγραφέως συν-
ετάχθη το 426 το οποίον συμπίπτει τελείως με
την Ιπποκρατικήν χρονολογίαν. Ο Ιπποκράτης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

418 Διοσουράθης εν Περίνθω ως Θρ. πόλεσι

Σς 18. γεννηθείς, θο 460 πθο θότε θριακοντα θεσσάρων ετων. Εκείνο θο οποίον δίδει περισσότερα βάρος εις θους ορισμούς αυθούς, θνε η κλήσις θων συνεπ-σεων. ο κατάλογος θου Διοσουραθικου συγγραφέως θ-νε κατα θο χθεσινον ημισφαίριον, ο θε Αριστοτέ-λους ωσαύτως. ο θου Αριστοτέλους θνε θε έθη 402 η 426. ο Διοσουραθικος συγγραφευς δύναται να ανήκη εις θην μίαν η θην άλλην χρονολογίαν. ο σθ-οιχος η εις θα δύο μέρη εκείνο χειμώνα, η χρονο-λογία αυθη θνε καθοριστική και αύθη αρμόζει εν-δεικτικα εις θον Διοσουράθη καθε αβεβαιότης ήθελεν αρθη εαν ηθο γνωσθον όθι ο σεισμος θλος εξεθάθη μέχρι θης Περίνθου.

Σελ. 10-11 Πόλεις θρακικαι όσας οι Διοσουραθικοι επίσκεψαν θην ιατρικην.

Άβδηρα Επιδ. IV. 31. 56.

" V 101.

" VI 8. 30. 32.

" VII 112. 113 115. 117, 116.

Αίνος " II 4. 3.

" IV 48 VI. 4. 11.

419

Ασσουραΐδης εν Περίνθω κ. πόλεσι Θράκης

Πόλεις Θράκης όθεν οι Ασσουραΐται ε— Σεγ. 10-11 ζήτησαν των ιατρικών.

Ἀζαῦλα (;)	Επιδ.	VII.	9.
Βήσσα (;)	"	VII	105.
Δάτον	"	V	95
	"	VII	121.
Καρδία	"	V	100
	"	VII	113.
Πέρινθος.	"	II	1.5
	"		3.1.11
		VI.	2.19.
	"		7.10.
Αἶνος (;)		VII.	108.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

420

Οι υπό Ξεν. Λεσουράθους εν Περίνθω επισκεφθέντες και μνημονευόμενοι.

Αμύντας Ελλ.	II. 3	56
Αμφιλόχικώση		45
Ανθιγένης .. .		11
Ασπήμαντος . .		9.22
Αρχέης . .		45
Αριγαφων . ..		22
Βλαγόρακώμη . ..		.35
Δημαράτα . ..		.54
Εμπεδοθίκη .		4
Ενκυρις .		57
Ζ[illegible] .		3
Ηγησιστράτιος .		25
Λυσίστρατος .		13
Λυσίαναξ . ..		33
Λυσιολόχυκώνη . ..		31
Λοτιαστος . .		49
Νεύρωψ . .		25
Κυνίσκος . .		53
Μηδοσάδης . .		45
Νικόστρατος . .		29
Ξέναρχος	VI	5
Ολυμπιόδωρος	II	33
Πολέμων .		25
Σιμίσας	II	11
Σωσίλεως .		30
Τιμοξάτος .		23
Τιμένος .. }		
Τιμένης . }		25

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

421

εν Περίνθω

παρα του Αλκίφρονος μνημονεύονται:

Κῶμαι.

Αμφιλόχου κώμη Επιστ. II 45

Βουγαγόρεω 35

Λυσιλόχου .. . . . 3.

Ηρῷον. .. II 22

Επιχώρια επαγγέλματα

Κναφεῖς Επιστ. II 36

Κτήματα προέδρων .. .. 50.

Γέφυραι .. 9

Δοῦλαι.

μνημονεύονται Επιστ. VI. 1.

Μεγαλόφθαλμος } .. VI 1

Αθύριχες .. .. ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

422

Ἱπποκράτης ἐν Περίνθῳ κλ. πέρας τῆς ἐκφάσεως.

Περὶ τῆς αὐθεντικότητος τῶν ἐπ' ὀνόματι Ἱπποκράτους συ-γγραμμάτων πραγματειῶν «Ἐπιδημιῶν.» ὁ Littré ἐν τοῖς προλεγομένοις.

Ἐπιδημιῶν Τ. Ε. σελ. 1-40.

λαμβ. αὐτὰς ἐκ δύο καὶ ἐκ τῶν τὴν μίαν ὁμάδα ὁρίζει ὡς ἐχούσας συνάφειαν ταῖς ὑπ' ἀρ. II. IV, VI. καὶ εἰς τὴν ἄλλην ὁμάδα ταῖς ὑπ' ἀρ. V καὶ VII

λέγει δὲ περὶ αὐτῶν ἐν σελ. 9. «Οἱ ἀρχαῖοι κριτικοὶ εἶχον μέχρι τινὸς ἀναγνωρίσει αὐτὰς τὰς δύο ὁμάδας. Κατὰ τὸν Γαληνὸν φρονοῦν ὅτι αἱ Ἐπιδ. II καὶ VI ἦσαν σημειώσεις γραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους δι' ἀτομικήν του χρῆσιν καὶ συναθροισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Θεσσαλοῦ, σημειώσεις αἵτινες κατὰ τὴν γνώμην τινῶν σχολιαστῶν ηὐξήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεσσαλοῦ καὶ τῶν διαδόχων του. Τινὲς ἔθεσαν εἰς τὴν ἰδίαν κατηγορίαν καὶ Ἐπιδ. IV. Κατὰ τὸν ἴδιον Γαληνὸν τὰ βιβλία Ἐπιδ. V καὶ VII ἐθεωροῦντο ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸν Ἱπποκράτη καὶ «ἐναργῶς νόθα» . . . . »

Σημ. αὐθ. Τὰ περὶ τῆς ἐν Περίνθῳ ἐπιδημίας σημειωθέντα ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτη θεωρῶ ὡς περιγράφοντα τὴν ἀσθένειαν Γρίππην ὁ γράψας ταῦτα ἐν πραγματείᾳ αὐτοῦ βραβευθείσῃ ἐν τῷ Καλλιγᾶ διαγωνισμῷ καὶ ἐκδοθείσῃ ἐν Ἀθήναις τῷ 1892. σελ. 1-49. ὅρα ἐν τῇ συλλογῇ κτλ.